

SUOMALAISEN ALKOHOLIPOLITIIKAN EDUNSAAJAT

Asiantuntija- ja vaikuttajahaastatteluja 2014

Hiljainen reportaasi™

SUOMALAISEN ALKOHOLIPOLITIIKAN EDUNSAAJAT

Asiantuntija- ja vaikuttajahaastatteluja 2014.

ISBN 978-952-6632-46-9 (nid.)

ISBN 978-952-6632-47-6 (PDF)

Kansikuva: Mika Horelli

© 2014 NEWSBROKERS OY (Ltd.)
The Global Fact Finders™ Company
www.globalfactfinders.com

Fredrikinkatu 61 A
00100 HELSINKI, Finland
www.newsbrokers.fi

+358-40-5022241
mail@newsbrokers.fi

”Suomen talous on hirveissä ongelmissa. Vienti ei vedä. Kauppataase on miinuksella. Töitä ei ole. Meillä pitäisi olla jotakin, mitä voisi myydä ulkomaille, ja mielenkiinto kohdistuu muun muassa turismiin. Mutta ne, jotka askartelevat hinnankorotusten kanssa, eivät näytä olevan lainkaan kiinnostuneita tästä.”

Taloustieteen professori Matti Virén, Turun yliopisto

”Kaverin isä kertoi jutun ajalta, jolloin piti erikseen perustella miksi halusi nauttia alkoholia. Hän oli ravintolassa. Jos otti alkoholia, piti ottaa ruokaakin. Kaveri oli hakenut kaksi tuoppia ja kolmatta hakiessa tarjoilija sanoi, että nyt pitäisi ottaa kyllä yksi voileipäkin. Perusteluna oli, että pöydästä kuului jo nauruakin. Siihen aikaan yhteiskunnassa suhtauduttiin alkoholiin tällä tavalla ja se oli leskinheikon aikaa. En minä usko että siihen on paluuta”.

Poliisitarkastaja Jussi Huhtela, Poliisihallitus

Alkoholijuomien hinnat ovat Saksassa ja muissa mannermaissa alle puolet Suomen tasosta, Italiassa vielä halvemmat. Italiassa kaupasta ostettu viini maksaa viidesosan Suomen hinnoista. Italian alkoholihinnat ovat kehittyneistä länsimaista alhaisimmat, saatavuus ja valmistus vapainta, ja alkoholinkulutus on 30 % alempi kuin Suomen, Saksan tai Englannin.

Newsbrokers, toimitus

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	5
YHTEENVETO	7
<i>Onko Suomella todella alkoholiongelma?</i>	7
<i>Ravintola-alan kriisi</i>	10
<i>Anniskeluala puolustautuu säännöstelymyönteisillä argumenteilla</i>	11
<i>Uhkaavatko ravintolakuolemat jos jatkoaika lyhenee?</i>	12
<i>Turisti, tuo omat eväät</i>	12
<i>Vaikutukset vähittäiskauppaan</i>	13
<i>Tavoitteet ja seuraukset</i>	14
HAASTATTELUT	16
<u>TALOUSTIETEEN PROFESSORI MATTI VIRÉN, TURUN YLIOPISTO</u>	16
<i>Nyt tapetaan hotellit ja ravintolat kokonaan</i>	16
<i>Holhoaminen potkaisee aina takaisin</i>	17
<i>STM hakkaa päätään seinään</i>	18
<u>VALTIOTIETEEN LISENSIAATTI IIKKO B. VOIPIO</u>	19
<i>Rajoitukset lyövät pieniä lähikauppoja raskaasti</i>	20
<i>Kokonaiskulutus</i>	21
<i>Tilastoimaton kulutus – ”alkoholivero on varustamotukea”</i>	21
<i>Mitä hallitus voisi tehdä</i>	23
<u>TOIMITUSJOHTAJA TIMO LAPPI, MATKAILU- JA RAVINTOLAPALVELUT MARA RY</u>	23
<i>Yöravintoloista häviää lähes 3.000 työpaikkaa</i>	24
<i>Biletys privatisoituu ja raha menee Viroon</i>	25
<i>Kanttu vie keikkamuusikot ja taksit</i>	25
<i>Matkailuala: Ottakaa omat eväät kun tulette Suomeen</i>	26
<i>Veroasteet ja henkilöstökulujen osuus ovat toisenlaiset muissa maissa</i>	27
<i>Miksi Happy Hour on Suomessa kielletty?</i>	27
<i>Verotus ampuu itseään polveen</i>	28
<u>POLIISITARKASTAJA JUSSI HUHTELA, POLIISIHALLITUS</u>	28
<i>Aikarajoitukset loisivat rauhallisia tunteja</i>	29
<i>Ei uhkaa ravintoloita eikä kauppaa</i>	30
<i>Huovisen keinot voivat toimia alkoholihaittojen vähentämisessä vaikka eivät kulutuksen</i>	30
<i>Alkoholi ja muu päihdekäyttö</i>	31
LIITTEET:.....	34
LIITE I	34
<i>Spekulatiivinen esimerkkilaskelma ehdotettujen muutosten seurauksista</i>	34
NEWSBROKERS & HILJAINEN JOURNALISMI; RIIPPUMATONTA FAKTAA TILAUSTYÖNÄ	37

JOHDANTO

Hiljainen reportaasi™ *Suomalaisen alkoholipolitiikan edunsaajat* on Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliiton maaliskuussa 2014 tilaama Hiljainen reportaasi™ alkoholilainsäädännön uudistushankkeen todennäköisistä sivuvaikutuksista.

Reportaasin nimi on oikeastaan harhaanjohtava. Vaikka tiedämme kokeemuksesta että nykyisen alkoholipolitiikan kiistattomia edunsaajia ovat ainakin Viron verottaja ja alkoholiteollisuus sekä -kauppa, laivayhtiöt, trokarit ja poliisin mukaan jopa muuntohuumeiden kauppiat, reportaasi keskittyy kuitenkin pääosin siihen, kenen osalle jää vallitsevan alkoholipolitiikan todellisten seurausten maksaminen. Vai jääkö?

Hiljaisten reportaasien™ toimitustavan mukaan tämän tiedonhankinta-projektin tilaajan osuus on rajoittunut aiheen ja työn laajuuden määrittelyyn. Haastateltavien valinta sekä muu tiedonhankinta on tehty riippumattomasti Newsbrokersin toimituksessa eikä tilaaja ole missään työn vaiheessa puuttunut reportaasin sisältöön. Se on syntynyt yksinomaan haastattelujen ja reportaasissa mainittujen lähteiden perusteella.

Reportaasiin haastatellut ovat saaneet tilaisuuden tarkastaa ja hyväksyä omat osuutensa. Toimittajan kysymykset on jätetty osaksi haastattelutekstiä vain silloin, kun sitä on pidetty selvyiden vuoksi tarpeellisena.

Reportaasin ovat toimittaneet Mika Horelli, Jukka Keitele ja Pekka Pounio. Tekstistä omiin laatikoihinsa nostetut poiminnat materiaalista ovat toimituksen korostuksia.

Jos tätä Hiljaista reportaasia™ käytetään tiedotusvälineissä lähteenä, lähde on mainittava. PDF-reportaasi on julkaisun jälkeen ladattavissa osoitteesta <http://www.newsbrokers.fi/ladattavat-tiedostot/>.

Helsingissä 21.3.2014

Mika Horelli
Newsbrokers Oy

YHTEENVETO

Alkoholilain kokonaisuudistukseen liittyy joukko esityksiä alkoholin mainonnan karsimiseksi, hinnan jatkuvaksi nostamiseksi sekä saatavuuden rajoittamiseksi seuraavasti:

- Vähittäiskaupassa, mukaan lukien liikenneasemat ja kioskit, myytävien enintään 4,7 % juomien (olut, siideri, lonkero) myyntiaika katkaistaan perjantaina ja lauantaina klo 18.00. (nykyisin klo 21.00 joka päivä)
- Alkon myynti katkaistaan perjantaina ja lauantaina klo 18.
- Alkoholiala ei saa myydä missään sunnuntaisin eikä pyhinä.
- Anniskeluravintoloiden anniskeluaikaa lyhennetään tunnilla tai kahdella (nykyisin jatkoaikaraja klo 03.30 anniskelun lopetus ja klo 04.00 asiakkaat ulkona.)
- Alkoholiverotusta kiristetään parin vuoden välein ilman ylärajaa ja hinnat nostetaan niin korkeiksi, että tilastoitu kulutus laskee tavoitetasolle, jota sitten taas korjataan litralla alaspäin.

Onko Suomella todella alkoholiongelma?

Esitysten taustalla on virallinen, peruspalveluministeri Susanna Huovisen ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen THL:n ilmoittama käsitys, että Suomessa on meneillään liian juomisen aiheuttama kansanterveyskatastrofi.¹ Tämän näkemyksen mukaisesti suomalaiset ovat maailman kansojen joukossa erityisen juoppoja ja alkoholistisia, erityisen holtittomia ja erityisen väkivaltaisia, ja kestävät erityisen huonosti vapautta. Alkoholin keskikulutusta per capita on alennettava litratavoitteiden mukaisesti keinolla millä hyvänsä.

Virallisten tilastojen mukaan suomalaisten kokonaiskulutus on eurooppalaista keskitasoa, ja huomattavasti enemmän juovat esimerkiksi britit ja ranskalaiset. Lisäksi on todettu, että alkoholin kokonaiskulutus alkoi laskea jo vuosia sitten, sinä aikana kun verotus oli alimmillaan, ja nuorimpien ikäluokkien keskuudessa humalajuominen on kulttuuritrendinä vähentynyt jo vuosia.

¹ <http://www.hs.fi/kotimaa/Ministeri+Huovinen+haluaa+kiristaa+alkoholiveroa/a1390000370092>

Sosiaali- ja terveysministeriön STM:n lakiuudistusmuistiossa esitetään hälyttävänä, että suomalaisten alkoholinkulutus kaksinkertaistui keskioluen vapauttamisen (1969) jälkeen, mutta siinä ei sanota että se nousi normaalille länsimaiselle tasolle poikkeuksellisen alhaalta. Enemmistö kansasta ja melkein kaikki naiset olivat ennen sitä käytännössä absolutisteja, muistuttaa tähän reportaasiin haastateltu taloustieteilijä *likko B. Voipio*. Suurten ikäluokkien eurooppalaiset ja jossain määrin kosteahkot juomatavat ovat muodostaneet tilastoihin ikäpyramidin mukaisen möykyn, joka sulaa hiljakseen.

Virallisen alkoholipolitiikan edustajat eivät myöskään kiistä sitä, että ongelmajuojat hankkivat aina viinansa rajoituksista riippumatta, mutta ovat sen sijaan määritelleet kohtuukäyttäjätkin kansanterveyskuormaksi.

STM ja alkoholipoliittinen establishmentti korostavat valvontaa ja ohjailua. Alkoholien saatavuus on pidettävä rajattuna ja hinta korkealla, tai juominen riistäytyy käsistä. Italiassa ei ole alkoholipolitiikkaa, se on viinimaa, juomia saa ostaa ja valmistaa vapaasti, ja sellainen viinipullo joka maksaa Suomen Alkossa toista kymppiä, maksaa Italiassa euron tai kaksi. Väkevienkin hinnat ovat samassa suhteessa. Kuitenkin Italiassa juodaan vain 6,9 litraa per capita vuodessa, eli 30 % vähemmän kuin tiukan sääntelyn Pohjoismaissa, mukaan lukien Suomi.

Keskustelussa ei ole juurikaan pohdittu sitä, aiheuttaako jatkuva valvonta, paimentaminen ja rajoittaminen jonkinlaista protestiryypäämistä, joka ei tilastojen mukaan ole määrällistä vaan havaintojen mukaan laadullista, juomiskulttuurin karkeutta. Mutta keskustelussa vallitsee yksimielisyys siitä, että suomalaisen yhteiskunnan suhteessa alkoholiin on jotakin pielessä jo sen perusteella, että siitä pitää koko ajan keskustella.

STM ja virallinen alkoholipolitiikka eivät kiinnitä lainkaan huomiota juomistapoihin, ainoastaan kokonaiskulutuksen määrään. Virallisen alkoholipolitiikan edustajat eivät myöskään kiistä sitä, että ongelmajuojat hankkivat aina viinansa rajoituksista riippumatta, mutta ovat sen sijaan määritelleet kohtuukäyttäjätkin kansanterveyskuormaksi.

Alkoholihaittojen hinnaksi ilmoitettu 2 miljardia vuodessa, jota myös valtamedia pääkirjoituksissaan siteeraa, perustuu laskelmiin joita on arvosteltu tarkoitushakuisiksi ja läpinäkymättömiksi. Lukuun kuuluvat myös kieltolain alla olevat huumehaitat mikä tekee alkoholiveron tuottojen ja mainittujen haittojen

vertaamisen yhteismitattomaksi. Esimerkiksi alkoholikuolemien kirjaaminen osoittautui marraskuussa 2013 tehdyssä raportissa kiistanalaiseksi ja kansainvälisesti vertailukelvottomaksi. Jopa THL antaa samassa asiakirjassa keskenään ristiriitaisia lukuja.²

STM muistio³

”Alkoholilaki perustuu edelleen Ruotsin ja Norjan alkoholilain tapaan alkoholijuomien vähittäismyynnin yksinoikeusjärjestelmään. Hallitusohjelman mukaan nykyinen vähittäismyymntimonopoli säilytetään alkoholilain mukaisena. Tämä linjaus saa tukea tutkimusnäytöstä, sillä monopolijärjestelmää pidetään tehokkaana keinona rajoittaa alkoholin saatavuutta ja vähentää alkoholihaittoja.” Näin kirjoitetaan muistiossa, joka on pääosin hallitusneuvos Ismo Tuomisen käsialaa. Koska kansainvälistä vertailua ei ole, jää noteeraamatta Saksan ja muun Manner-Euroopan järjestelmä, jossa ruokakaupasta saa myös viiniä ja väkeviä. Kulutus ei ole Suomea suurempaa.

On fakta, että alkoholijuomien hinnat ovat Saksassa ja muissa mannermaissa alle puolet Suomen tasosta, Italiassa vielä halvemmat. Italiassa kaupasta ostettu viini maksaa viidesosan Suomen hinnoista. Italian alkoholinhinnat ovat kehittyneistä länsimaista alhaisimmat, saatavuus ja valmistus vapainta, ja alkoholinkulutus on 30 % alempi kuin Suomen, Saksan tai Englannin.

STM valittaa, että kaikki alkoholilain uudistukset 1932 lähtien ovat lisänneet alkoholin saatavuutta. Kun yleinen käsitys kieltolaista on, että se oli täydellinen epäonnistuminen ja toimi tavoitteitaan vastaan, muistiossa pehmustetaan asiaa ja sanotaan: ”Kieltoain vaikutuksia alkoholin kulutukseen ja haittoihin on vaikea arvioida.” Ministeriö ei siis ole henkisesti edes irtisanoutunut edes kieltoainpolitiikasta.

Yllättäen muistiossa kuitenkin myönnetään, että ”Vähittäismyymntiaikojen rajoitusten vaikuttavuus on kuitenkin rajallinen, koska osto- ja kulutustapahtumat eivät välttämättä ole yhteydessä toisiinsa. Voi jopa olla, että myymntiaikojen merkittävistä rajoituksista syntyvät negatiiviset tuntemukset ylittäisivät kansalaisten mielissä positiiviset kansanterveydelliset vaikutukset.”

Rajoituksista syntyvät negatiiviset tuntemukset voisivat olla alkoholisosiologisen tutkimuksen aihe.

² <http://www.newsbrokers.fi/wp-content/uploads/2014/02/2013-12-19-Viinanko-viemät.pdf>

³ http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=6556944&name=DLFE-27211.pdf

Muistiota on käsitelty julkisuudessa neutraalisti ja virallista alkoholipoliitikkaa myötäillen.

”Kaikki ehdotetut keinot saivat kannatusta lähinnä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvillä perusteilla, mutta kaikkia ehdotuksia vastustettiin lähinnä elinkeinopoliittisilla perusteilla.”⁴

STM ja THL pyrkivät edistämään hyvinvointia. Kukaan ei kysy, edistääkö se hyvinvointia, että normaali eurooppalainen sosiaalinen elämä on tehty näin vaikeaksi ja sitä vielä pitäisi vaikeuttaa. Järjestöt ja muut lausunnonantajat ovat arvostelleet ehdotuksia vain elinkeinopoliittisin perustein.

Kansanterveystieteen professori *Jussi Kauhanen* Itä-Suomen yliopistosta esitti omia epäilyksiään Helsingin Sanomissa 11.3.2014. Kauhanen on vakiintuneiden sääntelykeinojen kannattaja, mutta arvelee uusien rajoitusten menevät liian pitkälle. *”Alkoholinkulutus on Suomessa edelleen niin korkealla tasolla, että sen vähentäminen olisi kansanterveydellisesti mielekästä. Alkoholien hinnan ja saatavuuden säätely ovat tehokkaimmat alkoholipoliittiset välineet. Siitä huolimatta suhtaudun epäillen oluen myyntiaikojen voimakkaaseen rajoittamiseen. Se voisi aiheuttaa ei-toivottavia seurauksia. Myyntiaikojen rajoittaminen tuolla tavalla kuulostaa pikkuisen väkivaltaiselta.”* Kauhasen mukaan monet suomalaiset saattaisivat alkaa hamstrata alkoholia selvästi nykyistä enemmän koteihinsa ja pimeiden pullojen katukauppa voisi lisääntyä, jos myyntiaikoja rajoitettaisiin huomattavasti.

Ravintola-alan kriisi

Matkailu- ja ravintola-alan edunvalvontajärjestö MaRa toteaa, että valtio nettosi ravintola-alalta viime vuonna 1,2 miljardia euroa verotuloina. Työpaikkoja alalla on noin 70 000. Anniskelu on vähentynyt joka vuosi 1997 lähtien. Ala valittaa erityisesti sitä, että perheet eivät pystydy istahtamaan kuten mannermaalla.

Kauppalehden artikkelissa 20.3.2014 alkoholimyynnin kehitystä tutkinut Ravintolakolmio-ryhmän hallituksen puheenjohtaja Heimo Keskinen kertoo, että ryhmän neljän pubityyppisen yhteistyöravintolan myynti on laskenut 20-25 prosenttia vuositasolla. Kiivaimman matkustajasesongin aikana eli kesällä myynnin pudotus on ollut jopa puolet. Vaikka matkustajatuonnin vaikutus ra-

---

⁴ Helsingin Sanomat 4.1.2014

vintoloiden alkoholin myyntiin on suurinta pääkaupunkiseudulla, Keskinen sanoo vaikutuksen ulottuvan selvästi Pori-Kajaani-linjalle saakka.⁵ Saman vahvistaa asia tutkinut likko B. Voipio omassa haastattelussaan tässä reportaasissa.

Pitkä illallinen ystäväpiirissä, usein suvunkin kesken, syödään Euroopassa ravintolassa. Suomessa siihen ei ole varaa, joten kotikokkaus on yleistynyt osaksi sen takia. Jos oletetaan kuuden tunnin aterialla, neljää ruokalajia ja istumista, jonka aikana alkoholia voidaan nauttia tulematta häiritsevästi humalaan, sen hinta ravintolassa olisi sataasia hengeltä ja kotona kympejä. Vieraiden oletetaan aina tuovan viiniä tullessaan, mutta jos isäntä tarjoaa juomia, ne haetaan Virosta. Kotikutsuilta mennään kotiin, ei jatkoille ravintolaan kuten ennen.

Veronkiristykset ja saatavuuden rajoittaminen varmistaisivat sen, että ruokaravintolatoiminta jää muutaman harvan, vähälukuisen vauraan eliitin ylläpitämän paikan varaan. Keskiluokan ihmiset, puhumattakaan nuorista, eivät pysty nykyisilläkään hinnoilla käyttämään ravintoloiden palveluita siten kuin vielä pari vuosikymmentä sitten, jolloin esimerkiksi nuorten akateemisten seurueiden näki syövän ravintoloissa paljon enemmän.

Yritykset ja yhteisöt eivät enää edusta ravintoloissa, kun edustuskulujen kirjaaminen kuluksi verotuksessa kiellettiin 2014 alusta. Yritys voi periaatteessa tarjota konjakin vain verojen jälkeisestä vapaasta omasta pääomasta tehdyn lahjoituksen muodossa. Jo tätä ennen oli alkoholitarjoilua sisältävä edustaminen vähentynyt trendinomaisesti 1990-luvun alusta lähtien bisneskulttuurin muuttuessa kansainvälisesti tiukemmaksi ja pelkistetyimmäksi.

Anniskeluala puolustautuu säännöstelymyönteisillä argumenteilla

Anniskeluala argumentoi ”valvotuilla juomisolosuhteilla”, koska aina kuuluu puhua alkoholipoliittisen ongelma-agendan kielellä. Mutta tosiasiasahan kotona nauttiminen sinänsä ei ole mikään kansanterveys- tai järjestysongelma.

Kotona nauttimisen, kun se tapahtuu nimenomaan ravintolaan menemisen sijasta, sosiaalinen seuraus on ravintolakulttuurin ja muiden seurueiden kohtaamisen kuihtuminen, verkostoitumisen heikkeneminen ja elämän privatisoituminen. Sen yritystaloudellinen seuraus on ravintolatoimen kuihtuminen. Viimemainittu on tietenkin ainoa asia joka ravintola-alaa kiinnostaa, ja se on edunvalvonnassaan täysin valmis tukemaan valtiovallan valvonta- ja holhous-

---

⁵ <http://www.kauppalehti.fi/5/i/talous/uutiset/plehti/juttu.jsp?direct=true&oid=2014/03/20/5387788>

menteliteettia ja siihen liittyvää ilmapiiriä, koska ei näe muutakaan keinoa itsensä suojella. Asiakasmarkkinointiaan se ei sentään ole vielä virittänyt henkeen ”tulkaa meille nauttimaan valvotusti!”

Uhkaavatko ravintolakuolemat jos jatko aika lyhenee?

MaRa:n toimitusjohtaja *Timo Lappi* esittää haastattelussaan laskelmia, miten viimeisten tuntien myynti tuo katteet, joilla ravintolat elävät. Liiton laskelmien mukaan alalta häviäisi 3.000 työpaikkaa.

Poliisiylitarkastaja *Jussi Huhtela*, joka kannattaa anniskeluajan lyhentämistä yöntuntien rauhoittamiseksi ja sosiaalisen vuorokausirytmien korjaamiseksi ilman oletusta kulutuksen pienenemisestä, puolestaan on sitä mieltä, että viimeisiä anniskelutunteja ei olla ottamassa pois vaan siirtämässä takaisin siihen missä ne melkein aina olivat olleet. Huhtela ei usko, että kapakoiden sulkeminen yhdeltä tai kahdelta vähentäisi alkoholin myyntiä. Huippumyynti on viimeisellä tunnilla, oli se mihin aikaan tahansa.

Huhtela ei usko aukioloaikojen rajoittamisen vaikuttavan kulutuksen määrään, vaan sen sosiaaliseen laatuun muun yhteiskunnan kannalta. Lisäksi poliisi pääsisi hengähtämään edes pari tunniksi yössä. Hän ei myöskään usko esitettyjen rajoitusten vaikuttavan jo nyt suureen Viron-tuontiin tai luovan uutta katu-kauppaa.

Huhtelan mielestä lailla voidaan ohjata ihmisten käyttäytymistä, mutta ei itse tekojen takana olevia perusvalintoja. Hän ottaa osapuilleen nykyisenlaisen alkoholinkäytön annettuna, ja hänelle riittää käyttökulttuurin kanavointi. Muut haastatellut eivät usko edes siihen tavoitteeseen, vaan arvelevat yleisön pitävän omaksumansa vuorokausirytmien ja hylkäävän ravintolat entistäkin enemmän ja juovan Virosta hankittuja juomia keskenään. Tällöin suurin menettäjä olisi veronsaaja, ja ravintola-ala tosiaankin romahtaisi.

Turisti, tuo omat eväät

Talousprofessori *Matti Virén* kysyy haastattelussaan, haluaako valtiovalta tappaa Suomesta kokonaan matkailun. MaRa:n Lappi kiinnittää huomiota samaan asiaan.

Suomi on paitsi syrjäinen ja kylmä, myös kilpailukyvyttömän kallis. Hotellien käyttöaste on Helsingin sanominen selvityksen mukaan Pohjoismaiden alhaisin ja kannattavuus heikoin. Kotimaan matkailu, joka on ollut 70 % yöpymisestä, houkuttelee hintavertailujen jälkeen yhä vähemmän. Alkoholijuomien hinnat ovat kiistämätön vertailufaktori.

Lapin mukaan maaseudun ketjuihin kuulumattomat yksityiset hotellit elävät ohjelmallisella yökerhotoiminnalla. Aukiolon leikkaus merkitsisi hänen mukaansa hotellien joukkokuolemaa ja artistien työtilaisuuksien romahtamista. Jos niin käy, se puree varmaankin myös ketjuja.

Mökinvuokraajat ovat keskeinen matkailupalvelujen asiakasryhmä. Suurin vuokraajaryhmä tulee Venäjältä omalla autolla ja ostaa tullessaan oluet läheltä mökkiä. Niin tekevät varmaan mökinomistajatkin. Kun he tulevat perjantaina tai lauantaina kuuden jälkeen eivätkä saa ostaa olutta, he oppivat tuomaan oluensa Pietarista ja samalla muutkin eväänsä, jolloin myös ruokamyynti kärsii ja maaseudun kauppapalvelut supistuvat.

Ulkomaalaisten on Lapin mukaan muutenkin vaikea ymmärtää, miksi Suomessa ei ylipäänsä voi ostaa juomia ruokakaupoista kuten muualla maailmassa.

Vaikutukset vähittäiskauppaan

Myyntirajoitusten vaikutusta vähittäiskauppaan tutkinut likko B. Voipio toteaa, että pienten lähikauppojen oluen ja muiden mietojen juomien myynti keskittyy juuri niihin tunteihin, jotka halutaan leikata pois. Sen liikevaihdon menetys tappaisi suuren määrän kauppiaita ja työpaikkoja.

Vaikka Jussi Huhtela olisi oikeassa ja ihmiset oppisivat hakemaan kaljansa aikaisemmin, kauppiaita ei kannattaisi ruokamyynnin takia enää pitää auki myöhään illalla, joten ne suljettaisiin aikaisemmin. Vain harvat kaupat ovat auki kello 21 jälkeen, jolloin alkoholin myynti nyt katkeaa. Sunnuntain aukiolo olisi kannattamatonta. Monen pienen lähikaupan ainoa kilpailuvaltti on nimenomaan pitkä aukiolo viikon jokaisena päivänä.

Myyntiaikarajoitusten vaikutus lähikauppaan on siten yksiselitteisempää ja drastisempää kuin jatkotuntien aikaistamisen vaikutus ravintoloiden elossapysymiseen. Rajoitukset johtaisivat päivittäistavara-kaupan keskittymiseen eniten enemmän hypermarketteihin. Huomattava osa kioskeistakin lopetettaisiin.

siin. Kioskien myynti on ylipäänsä iltapainotteista, ja alkoholikatteiden romahdaminen tekisi epämielekkääksi myydä muutakaan.

Tavoitteet ja seuraukset

Asiantuntijoiden ja saatavissa olevan datan perusteella ei ole mitään mahdollisuutta ennustaa uusien rajoitusten vaikutusta alkoholin kulutukseen, vaan *tavoite on uskonvarainen*. Jos kulutus suuntautuu entistä enemmän virolaiseen tuontitavaraan, muutoksen määrällinen mittaaminen on käytännössä mahdotonta. Alkoholipoliittisten tavoitteiden toteutumista ei voida mitata.

Tavoitteiden relevanssista ja pohjanäkemyspitävyydestä on esitetty kriittisiä mielipiteitä. Matkailu- ja ravintola-ala ja vähittäiskauppa eivät uskalla omassa argumentoinnissaan kyseenalaistaa alkoholipolitiikan ajatusmalleja, vaan koettavat löytää niiden piiristä tukea esimerkiksi ”juomiselle valvotuissa olosuhteissa”, jonka suhteen vähittäiskaupan ja ravintoloiden intressit ovat oikeastaan vastakkaiset, jos alkoholipoliittinen ajatusmaailma otetaan annettuna.

Jos alkoholin kulutus tätä kautta todella vähenisi, mitä kukaan ei pidä uskottavana, sen kansantaloudellinen hinta olisi hirvittävä. Arvionvaraisten alkoholihaittamenojen mahdollinen aleneminen joskus tulevaisuudessa ostettaisiin varmoilla satojen miljoonien veronmenetyksillä ja työttömyysmenoilla.

Asiantuntijoiden ja saatavissa olevan datan perusteella jää käytännössä verifioitavaksi, mikä olisi anniskelutuntien leikkaamisen vaikutus. Voi olla että asiakkaat oppivat tulemaan aikaisemmin, mutta jos he pitävät omaksumastaan vuorokausirytmistä kiinni, ravintolat kohtaavat joukkokuoleman riskin. Jos niin käy, kulutus ei siirry Alkoon eikä maitokaupan kaljaan ennen kello 18, vaan tuontijuomiin yksityisissä tiloissa. Tulos elinkeinolle on verifioitavissa vain jälkikäteen.

Rajoitusten lisääminen vahingoittaisi turismia, etenkin mökinvuokrausta. Venäläisten autolla tulevien mökkeilijöiden paitsi alkoholin myös ruokaostot siirtyisivät Pietariin. Oman varjonsa luo epä tietoisuus venäläisturismin kehityksestä Venäjän talouden tulevaisuutta arvioitaessa.

Veron ja siis hinnan korotukset siirtäisivät ilman järkevää epäilyksen mahdollisuutta edelleenkin alkoholiostoja Suomesta Viroon, vähentäisivät ravintolassa

käymistä ja heikentäisivät Suomen ennestään huonoa kilpailukykyä matkailukohteena sekä ulkomaisten että kotimaisten turistien markkinoilla.

Hotelli- ja ravintolaelinkeinon sekä pienten lähikauppojen piirissä on selvän numerodatan perusteella suuri määrä yrityksiä ja toimipaikkoja, joiden kannattavuus on tällä hetkellä erittäin heikko. *Jos hinnankorotuksilla ja myyntiajan rajoituksilla on marginaalinenkin ostoja vähentävä vaikutus, yritys- ja työpaikkakuoleminen määrä saattaa olla kansantaloudellisesti katastrofaalinen.* Kysymyksessä on välittömästi tuhansia työpaikkoja.

Jos alkoholin kulutus tätä kautta todella vähenisi, mitä kukaan ei pidä uskottavana, sen kansantaloudellinen hinta olisi hirvittävä. Arvionvaraisten alkoholihaittamenojen *mahdollinen* aleneminen joskus tulevaisuudessa ostettaisiin *varmoilla* satojen miljoonien veronmenetyksillä ja työttömyysmenoilla.⁶ Päälle voisi THL arvioida fyysisten ja psyykkisten terveysongelmien lisääntymisen hinnan menettäjiä keskuudessa.

Esitysten fiskaalinen vaikutus on ilmeisesti lievimmilläänkin kymmeniä miljoonia miinusmerkkinen, koska edellinen alkoholiveron korotus johti 93 miljoonan vajeeseen budjetoidussa saannossa ja 45 miljoonaa pienempään kertymään kuin vuonna 2012. Jos hinnan nousu ja myynnin rajoitukset aiheuttavat toimipaikkojen lopettamisia, menetetään ALV- ja tuloverotuottojakin. Samalla syntyy työttömyysmenoja. Toimitilojen omistajien vuokratuotot jäävät pois ja tilojen vakuusarvo putoaa. Kerrannaisvaikutukset lamakauden kireissä oloissa ovat huomattavia.

Suhdannepoliittisesta näkökulmasta STM:n ja sitä myötäilevien tahojen esitykset ovat riski, jota valtiovallan ei kannattaisi ottaa ainakaan nyt.

Hyvinvointinäkökulmasta esitykset sisältävät enemmän uhkakuvia kuin lupauksia.

---

⁶ Liite I

HAASTATTELUT

Taloustieteen professori Matti Virén, Turun Yliopisto

Turun yliopiston taloustieteen professori Matti Virén on verotuksen ja harmaan talouden asiantuntija.

Professori Viréniä pyydettiin arvioimaan STM:n alkoholipoliittisten esitysten kansantaloudellisia vaikutuksia. Virén haluaa ennen fokusointia määritellä yleisen ilmapiirin.

”Kysymyshän on nyt siitä, että vallitsevassa alkoholipoliittisessa kontekstissa ei ole kysymys yksittäisistä toimenpiteistä vaan haetaan rajoituksia ylipäätään, ja laimentaminen tai myyntiajan lyhentäminen on yksi rajoitusten joukossa. Myyntiaikojahan on ennestäänkin rajattu ja iltamyynni siis 21 jälkeen on ravintoloiden ulkopuolella kielletty. Ja aamumyynti on kielletty. Kyseessä on vain yksi askel taas samaan suuntaan”, sanoo Virén.

”Olennaista on kysyä, mitä järkeä tässä isommassa kuviossa on, eli rajoitusten kasvattamisessa. Kotimainen myynti varmaankin supistuu. Mutta mikä vaikutus sillä on alkoholinkäyttöön ylipäätään?”

”Sosiaalipuolella on sellainen ajattelutapa, että kun ongelma saadaan pois silmistä, se on sillä ratkaistu. Että kun kotimainen myynti saadaan supistumaan, alkoholiongelmat on hävitetty”, sanoo Virén.

”Myyntirajoitukset ja hintapolitiikka kulkevat käsi kädessä. Kumpaakin kiristetään, ja juominen siirtyy kasvavasti ulkomaille ostamisesta puhumattakaan.”

”Suomi on muutenkin kallis maa. Asuminen on kallista, liikenne on kallista, lähes kaikki palvelukset ja tavarat ovat kalliita kansainvälisessä vertailussa. Hallituksen pitäisi todellakin miettiä tätä kokonaisuutta, eikä lisätä kilpailukyvyn puutetta”

Professori Matti Virén

Nyt tapetaan hotellit ja ravintolat kokonaan

”Hintapolitiikalla on tehty ravintola- ja hotellibisnes äärimmäisen huonosti kannattavaksi”, Virén toteaa. ”Turismi loppuu, kun hinnat ovat Norjan luokkaa ja täytyy olla Bill Gates jotta voi syödä suomalaisessa ravintolassa, varsinkin jos vielä tilaa jotain juomia. Eikä suomalainen ensi kädessä tunge kotimai-

seen turistikohteeseen, kun siellä on niin hirveän kallista. Ulkomailla huomaa heti eron hintatasossa. Rohkenee jopa käydä ulkona syödessä joka päivä.”

”Suomen talous on hirveissä ongelmissa. Vienti ei vedä. Kauppatase on miinuksella. Töitä ei ole. Meillä pitäisi olla jotakin, mitä voisi myydä ulkomaille, ja mielenkiinto kohdistuu muun muassa turismiin. Mutta ne, jotka askartelevat hinnankorotusten kanssa, eivät näytä olevan lainkaan kiinnostuneita tästä”, valittaa Virén.

”Aika moni maa saa huomattavia osan tuloistaan matkailusta. Mutta Suomi haluaa ilmeisesti sahata viimeisenkin oksan pois tästä tulojen kerääntymismahdollisuuksien joukosta.”

”Suomi on muutenkin kallis maa. Asuminen on kallista, liikenne on kallista, lähes kaikki palvelukset ja tavarat ovat kalliita kansainvälissä vertailussa. Hallituksen pitäisi todellakin miettiä tätä kokonaisuutta, eikä lisätä kilpailukyvyyn puutetta”, Virén kehottaa.

Helsingin Sanomat vertailikin äskettäin skandinaavisia pääkaupunkeja. Turismi Suomeen vähenee verrattuna verrokkimaihin. Hotellien käyttöaste on alhaisempi ja kannattavuus heikompi.

”Liikenneyhteydet paranevat koko ajan ja halpoja lentoja saa. Ajan mittaan on moottoritie Tallinnasta Berliiniin. Ihmiset miettivät ja laskevat, missä kannattaa olla ja missä kannattaa käydä”, muistuttaa Virén. ”Miten me saamme ihmiset olemaan ja viihtymään.”

Alkoholipolitiikan on sanottu tukevan laivayhtiöitä. Virénin mielestä viinamarcketlaivat eivät ole merenkuluelinkeinoa. ”Mikä on laivan tarkoitus? Eikö sen pitäisi olla kuljettaa ihmisiä ja tavaroita jostakin jonnekin. Onko laivojen tarkoitus se, että niissä kellutaan aluevesien ulkopuolella, jotta niissä voidaan myydä halvemmalla tuotteita kuin maissa? Ei se ole merenkulkua.”

Holhoaminen potkaisee aina takaisin

”Suomessa on suuri into holhota ihmisiä, ei alkoholi ole ainoa asia. Pelitoiminta on vähän vastaavanlainen esimerkki. Pitääkö olla eläkeikäinen, että pääsee pelaamaan bingoa? Mitä nettipelejä saa pelata? Peli ongelmien estämiseksi ollaan valmiita tekemään pelitoiminta mahdollisimman vaikeaksi Suomessa. Mikä

on lopputulos? Pelitoiminnan rahat ajautuvat ulkomaille. Ongelmapelaajat kyllä löytävät väylänsä.”

”Kuvitellaan, että ongelmat hoidetaan rajoituksilla ja estoilla”, sanoo Virén. ”Uskotaan, että viranomaiset tietävät kaiken paremmin kuin kansalaiset. Perimmäinen ajatus on, että jos kansaa ei holhota, se sekoaa.”

”Kuitenkin, kun käy ulkomailla, joissa saa ostaa alkoholia vapaasti, voi havaita, että siellä ei ole silmiinpistäviä alkoholiongelmia. Mikä on se maa jossa iltaisin törmää kaljakasseja kantaviin nuorisolaumoihin. Se on tietenkin Suomi.”

”Holhousjärjestelmä potkaisee takaisin. Se tekee alkoholista fantasiatuotteen, joka vetää puoleensa.”

”Eikö meillä nähdä kansainvälisessä vertailussa, mitä holhouksella ja korkeilla hinnoilla on saatu? Onko meidän systeemillä alkoholiongelmien pienempiä ja alkoholikulttuuri parempaa kuin Keski- ja Etelä-Euroopassa?”

”Luulisi että kaikki ihmiset näkevät ympärillään, että eihän meidän alkoholipolitiikka ei toimi. Onko ratkaisu sitten lisätä sellaista, mikä ei toimi? Johan se kieltolaki kerran kokeiltiin, eikö se jo riitä? Kaavailut rajoitukset ovat kieltolaki laimennettuna”, Viren toteaa. Ja mitä siitä seuraa?

”Suomalaiset panimot tuottavat kaljaa joka pitää rahdata Viroon, jotta suomalaiset voivat ostaa sen sieltä tai juoda sen siellä. Mitä järkeä siinä on? Verotulot menevät sinne.”

”Suomessa on usein tapana hoitaa ongelmat työntämällä ne pois tilastoista. Tilastojako tässä on tarkoitus hoitaa?”

”Suomalaiset panimot tuottavat kaljaa joka pitää rahdata Viroon, jotta suomalaiset voivat ostaa sen sieltä tai juoda sen siellä. Mitä järkeä siinä on? Verotulot menevät sinne.”

Matti Virén

STM hakkaa päätään seinään

”Jos meidän alkoholilainsäädäntömme olisi kieltolain sijasta itsenäisyyden alussa kehittynyt eurooppalaiseksi, olisiko meillä mitään ongelmaa? Sen sijaan

Kieltolailla katkaistiin sivistyneen alkoholinkäytön mahdollisuuskin. Alkoholi hankittiin mahdollisimman väkevänä ja juotiin kiireen vilkkaa pois.

Järjestään aina uusi ministeri, tuli hän mistä puolueesta tahansa, vaatii heti virkaan tultuaan keskiolutta Alkoon ja veroja ylös. Poliitikka tehdään yhäkin kiel- tolakimentaliteetilla.”

”On peliaddikteja ja alkoholisteja, mutta politiikkaa pitäisi harjoittaa suuren enemmistön ehdoilla”, vaatii professori. ”Alkoholipolitiikassa ongelma on määritelty väärin, niin että koko alkoholinkäyttö on ongelma. Sitä hoidetaan keinoilla, jotka ovat tulostensa perusteella vääriä siinäkin tapauksessa, että ongelman määrittäminen olisi oikea. Kun keinot eivät vaikuta, jatketaan samaa ko- vennettuna.

”Eikä tämä ajattelutapa lopu tähän, sama tulee jatkumaan vielä vuosikymme- niä”, uskoo pessimistinen Virén. ”Vaikka Mutta demokratian kannalta hallin- non pitäisi olla ihmisiä varten eikä ihmisten hallintoa varten. Ihmisten pitäisi saada päättää omista asioistaan, vaikka he tekisivät joidenkin mielestä tyh- myyksiäkin.”

Valtiotieteen lisensiaatti likko B. Voipio

Valt. lis. likko B. Voipio on taloustieteilijä ja tietokirjailija, joka on toiminut muun muassa VATT:n tutkimusjohtajana.

Tehdessään syksyllä 2013 raporttia Pani- moteollisuusliitolle ja Päivittäistavarakaup- payhdistykselle likko Voipio sai maaseu- dulla paikalliselta K-kauppiaalta oivalluk- sen, että K- ja S-ryhmän kassat syöttävät reaaliaikaisesti tietoa tietojärjestelmiin. ”Kun ostan yhden olutpullon, se näkyy he- ti tietokannoissa. Ostotapahtumasta näkyy päivä ja kellonaika.”

”Kun on tällainen hanke, että perjan- taina ja lauantaina 18 ja 21 välillä ei saisi myydä, sain kaivetuksi tiedon S-ryhmästä, K-ryhmästä, Siwa-ketjusta, Lidliltä ja R-kioskeilta, paljonko sinä aikana myy- dään mietoja alkoholijuomia. Tilastoinnin piirissä oli 95 % päivittäistavarakaup-
likko B. Voipio

”Johtopäätös oli selvä. Jos kauppa pannaan kello 18 kiinni tai se oluenmyynti leikataan pois, pieni lähi- kauppa lopetetaan, koska se ei saa riittävästi kat- teita sisään. Sillä on suo- rat vaikutukset työllisyy- teen.”

pan mietojen juomien myynnistä. Sitten sain A.C.Nielseniltä kaupan viikkomyyntijakaumat”, Voipio kertoo.

Rajoitukset lyövät pieniä lähikauppoja raskaasti

”Isku joka iltamyyntikiellosta tulisi, ei paljonkaan heilauttaisi suuria Prismoja ja muita hypermarketluokan yrityksiä, koska alkoholinjuomien osuus kokonaisy-myynnistä on pieni. Mutta mitä pienemmän kokoluokan yrityksiin mennään, sitä suurempi osuus alkoholilla on. Ja toisaalta nämä kriittiset ajat, perjantai-ilta, lauantai-ilta ja sunnuntai, ovat selvästi koholla suhteessa muuhun myyntiin”, Voipio sanoo.

”Johtopäätös oli selvä. Jos kauppa pannaan kello 18 kiinni tai se oluenmyynti leikataan pois, pieni lähikauppa lopetetaan, koska se ei saa riittävästi katteita sisään. Sillä on suorat vaikutukset työllisyyteen.”

”S-ryhmän valikoimajohtaja Ilkka Alarotu sanookin, että kannattavuuden lasku pitää kompensoida korottamalla hintoja. Se iskee pahasti kauppaan ja kuluttajiin.”

Uutisten mukaan hallituksessa pohditaan arvonlisäveron korottamista tai alennettujen verokantojen kuten elintarvikkeet korottamista. ”Sekin iskee päivittäistavara-kauppaan negatiivisesti”, sanoo Voipio. ”Samoin kuin ALV:n korotus tulee leikkaamaan sanomalehtien levikkejä rutkasti – taas.”

”STM:n papereissa on suuri huoli ravintolamyynnistä, kun se on supistunut. He katsovat, että valvomattomissa oloissa tapahtuva alkoholinkulutus on kasvanut. Siihen on olemassa yksi lääke”, Voipio neuvoo. ”Alennetaan ravintoloissa alkoholin ALV samalle tasolle kuin ruoan ALV. Direktiivi sallii sen. Mutta Suomessa ei sovelleta.”

”Tällainen toimenpide helposti mielletään vastakkaiseksi STM:n pyrkimysten kanssa. Mutta se elvyttäisi ravintolaelinkeinoa ja voisi siirtää kulutusta sinne päin.”

Kokonaiskulutus

”Puhutaan ensin tilastoidusta kulutuksesta ja jätetään arvionvarainen matkakuonti syrjään. Aika moni tilasto lasketaan per asukas tai per 15 vuotta täyttänyt henkilö”, toteaa Voipio.

”Siinä on semmoinen demografinen paine tai pohjavirta, joka työntää kokonaiskulutusta ylöspäin. Väestöpyramidi on muuttunut niin että vanhoja on paljon ja nuoria vähän. Tulee suurten ikäluokkien naisten viininlipittely ynnä muu. Jokainen varttunut ikäluokka juo keskimäärin enemmän kuin 10 vuotta aikaisemmin syntynyt ikäluokka vastaavassa iässä. Tästä syystä kokonaiskulutus on ryöminyt ylöspäin.”

Voipio kertoo esimerkin muuttuneesta käyttäjäkunnasta: ”Isoäitini ei nauttanut alkoholia yhtään. Tyttärentyttäreni isoäiti nautti. Tämä sukupolviero pitää ottaa huomioon.” Suurin osa Suomen naisista oli absolutisteja, nykyisin ei.

Nuorten alkoholinkulutuksen on havaittu pienentyneen.

”Jos havaittu kulutus, eli Alkosta ja ravintolasta ostettu ja vähittäiskaupasta ostettu mietojen tilitetty ja verojen kautta laskettu litramäärä, osoittaa lievää pienentymistä kuten nyt tapahtuu, se osoittaa että STM:n tavoite toteutuu koko ajan itsestään”, sanoo Voipio. Kun tehdään demografinen oikaisu, niin alkoholin kokonaiskulutushan laskee jo itsestään. Kirkkaiden juojat koko ajan vähenevät.”

”On hirveän turha hötkyillä hallinnollisilla operaatioilla, koska ne eivät ole välttämättömiä. Ilman mitään lainsäädäntömuutoksia tilastoitu kulutus putoaa 9 litran tietämiin 2015”, Voipio osoittaa. ”Jos lähdetään asiaa sorkkimaan, aiheutetaan vain kansantaloudellisia häiriötapahtumia ympärillä.”

Tilastoimaton kulutus – ”alkoholivero on varustamotukea”

”Lienee aika selvää, että kotipoltto on Suomessa loppu. Tilastoimaton ja arvionvarainen kulutus on matkustajatuontia, josta suurin piirtein 90 % tulee Viirosta”, sanoo Voipio.

”Virodilemma on Suomessa hullu. Virossahan on Euroopan viidenneksi korkein vero esimerkiksi oluella. Kun katsoo virolaisten ostovoimaa ja BKT:ta,

heillä ei ole tilaa korottaa esimerkiksi oluen hintaa. On mahdotonta harmonisoida Suomen hintatason kanssa.”

”Vaimollani on tutkimusaineisto Tarton yliopistossa ja matkustamme paljon lahden yli”, kertoo Voipio. ”Ei ole viiteen vuoteen tarvinnut ostaa yhtään kotimaista oluttölkkiä. Vaimon assistentti kertoi Viron alkoholiverotuksesta, että siellä kynnyks aloittaa kotipoltto on matala ja kaikki osaavat. Jos siellä kaupan hintaa nostetaan, Suomen Altian Baltian myynti, siis paikallisille, loppuu siihen.”

”Kaikki oluen ja lonkeron veronkorotukset johtavat siihen, että on yhä kauempaa kannattavaa tehdä matkoja Tallinnaan. Viime syksyn (2013) raportissani laskin, että kannattavuusraja menee jo Kajaanin korkeudella”, Voipio kertoo.⁷

”On tietenkin lähinnä uusmaalaisten luxushuvia menne kippoon ja Tallinnan rantaan, syödä hyvä lounas ja noutaa lasti. Se sopii hyvin työttömille ja eläkeläisille ja opiskelijoille.”

”Alkoholiverotuksella annetaan ihan turhaa varustamotukea”, Voipio tuomitsee. ”Kun hintoja painettaisiin alas, loppuisi tuonti. Ja silloin tiedettäisiin mitä tapahtuu. Nythän tuonti on harmaa epämääräinen alue.”

”Asian vierestä toteaisin, että asun Lappeenrannan lähellä, ja siellä kaikissa savukeaskeissa on kyrilliset tekstit. Tupakankin hintaa on turha korottaa. Mikä Viipurissa maksaa 50 centtiä, maksaa Lappeenrannassa euron ja Helsingissä kaksi ja siellä on toimiva ketju olemassa. Nyt se itäraja ei onneksi vuoda sillä lailla viinaa tällä hetkellä. Vuosikymmen sitten se oli hirmuista, silloin ennen verojen tilapäistä alennusta”, Voipio muistelee.

”Yksi pellettoimenpide oli, kun rullakon siirto rantaan kiellettiin. Laivayhtiön henkilö ei saa olla työntämässä, mutta asiakas joka on ostanut saa sen työntää. Että on se tavattoman tekopyhää.”

7

http://www.pty.fi/fileadmin/user_upload/tiedostot/Tutkimukset/Alkoholi/Tutkimus_III_olut_Alkoon_ja_II_olut_kauppoihin_2012_web.pdf

Mitä hallitus voisi tehdä

Voipion mielestä pitäisi etsiä toimenpiteitä hallituksen kasvojenpesuksi, huonojen päätösten tilalle, että se tuntisi tekevänsä jotakin. Ja vielä tärkeämpää se olisi Eduskunnan takia, jossa on vallalla sadan vuoden takainen raittiusliikkeen asenne ja mielikuvamaailma.

”Yksi alkoholipoliittinen toimenpide jossa olisi ehkä järkeä, olisi EU:ssa pyrkiä pudottamaan alkoholipitoisuuden raja 80 %:sta 60 %:iin. Nyt 1 litra 80-voltista Stroh-rommia maksaa vähemmän kuin 2 litraa 40-voltista. Tietenkin sitä blandataan.”

”Kun olin nuori, Tanskan lautoilta sai Aalborgin pirtua, nittisexaa. Sen tuonti Suomeen oli kiellettyä, mutta eihän se estänyt kokeilemasta. Täällä lääkärit kirjoittivat pirtua pro auctore jolla sai hintaan markka viiskyt penniä 500 grammaa pirtua apteekista... se aika on ohi. Mutta jos Suomi pyrki euroopalaisesti alentamaan juomien kattoprosentin 60 %:iin, sillä voisi olla jotakin kansanterveydellistä vaikutusta. Niiden kannalta jotka eivät ymmärrä blandata”, arvelee Voipio. Mutta jotenkin tämäkin tuntuu väkisin keksityltä ehdotukselta. Jos kerran nekin ajat kestettiin kun nittisexaa sai ja käytettiin, ne ajat jolloin kokonaiskulutuslukemat olivat sellaiset mihin raittiuspolitiikka nyt pyrkii...

”Tilastoista sanoisin, että kunnon tutkija tutkii alusta loppuun sen, mikä merkitys on naisten alkoholinkäytön lisäyksellä nollasta kohtuukäyttöön, ja suurten ikäluokkien juomakulttuurilla joka on demografinen patti joka sulaa aikaan”, neuvoo Voipio THL:n väkeä.

Toimitusjohtaja Timo Lappi, Matkailu- ja ravintolapalvelut MaRa ry

Timo Lappi on Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n toimitusjohtaja. Tässä edunvalvontajärjestössä on 2.400 jäsentä, joilla on yli 6.000 toimipaikkaa. Jäsenet edustavat yli 85 prosenttia matkailu- ja ravintola-alan koko liikevaihdosta Suomessa. MaRan jäsenyritykset työllistävät noin 60.000 henkilöä ja niiden liikevaihto on yli 5,5 miljardia euroa.

”Nythän ei tiedetä mihin lakihanke menee, mutta STM:n muistion mukaan kanta on muodostettava. Hallituksen esityshän on viivästynyt”, sanoo toimitusjohtaja Lappi.

”Ravintola-alan näkökulmasta on myönteistä, että ravintola-alan merkitys alkoholin jakelukanavana on tunnustettu paremmin kuin aikaisemmin. Muistion asenne anniskelutoimintaan oli muistiossa perusmyönteinen”, Lappi kiittää.

Matkailu- ja ravintola-alan kannalta muistiossa on kuitenkin kaksi suurta ongelmaa. Toinen koskee anniskeluaikoja, yöravintolatoiminta on uhattuna. Toinen koskee matkailualaa.

Yöravintoloista häviää lähes 3.000 työpaikkaa

Lappi sanoo, että tunninkin lyhennys jatko-aikoihin olisi tuhoisaa yöravintolatoiminnalle, jonka kannattavuus on ollut huonoimmassa tilassa jo 10-15 vuotta. Toimijoita on koko ajan poistumassa. Ala on hyvin pääomaintensiivinen.

”Yöravintolatoiminnassa on tapahtunut 20 vuodessa suuri murros. Kun ennen oli kuusi hyvää myyntipäivää viikossa, nykyään on enää kaksi. Perjantai- ja lauantai-iltoina tehdään tulos, ja se tehdään jatkoajatunneilla puoli kahden ja puoli neljän välillä”, Lappi toteaa.

”Keski-suomalainen yöravintola selvitti jatkoajatuntien merkitystä”, kertoo Lappi.

”Siellä viimeinen tunti oli liikevaihdosta 20 %, kesäkuukausina 39 %. Kaksi viimeistä tuntia oli yli 40 % ja parhaimpina kesäkuukausina 65 %. Se kertoo aika hyvin siitä, mitä jatkoajan lyhentäminen tunnilla merkitsisi, puhumattakaan kahdesta. Ravintola jouduttaisiin lopettamaan.

Jatkoajan leikkauksen vaikutusta selvitettiin liitossa 2012 syksyllä. Tulos oli lähes 3.000 työpaikan menetys, 151 ravintolaa joutuisi lopettamaan. Valtio menettäisi alkoholiveron, arvonlisäveron ja tuloveron tuottoja noin 80 miljoonaa euroa vuodessa.

”Teimme myös kyselyn yksityisille hotelleille, jotka eivät kuulu ketjuihin. Maa-seudulla ja etenkin muuttotappiopaikkakunnilla sellaiset hotellit elävät pääasiassa perjantai- ja lauantai-illan yökerhotoiminnalla ja siitä että siellä on artisti

”Toinen kasvava ilmiö on se, että nuoret eivät enää tule yökerhoihin vaan vuokraavat jonkin paikan, ison tilan, ja kutsuvat sinne kaverinsa ja siellä on viinat Virosta. Siellä ei ole järjestysmiehiä, siellä ei ole alaikäisille anniskelukieltoa, eikä kiinnimenoaikoja. Sieltä valtio ei saa senttiäkään veroja eikä siellä ole työpaikkoja.”

Timo Lappi

esiintymässä. 16 % vastasi, että joutuisi lopettamaan toiminnan. 41 % vastasi että vaikuttaisi merkittävästi. Yli puolet yksityisistä hotelleista olisi vaikeuksissa.”

”Valtiovalta on keventänyt ravintolatoimintaan liittyvää byrokratiaa ja puhunut elinkeinosta kauniisti, mutta aukioloajan leikkaus vetää maton alta. Anniskelu-alamäki kiihtyisi jos jatkoaikoja leikattaisiin”, Lappi varoittaa.

Biletys privatisoituu ja raha menee Viroon

”Nyt lainsäätävä päättää, voivatko nuoret juhlia ravintoloissa vai juhlista kotona”, Lappi sanoo. ”Jos ravintolan sijasta juhlistaan kotona, siellä ei kuluteta suomalaisia juomia vaan Virosta tuotuja.”

”Toinen kasvava ilmiö on se, että nuoret eivät enää tule yökerhoihin vaan vuokraavat jonkin paikan, ison tilan, ja kutsuvat sinne kaverinsa ja siellä on viinat Virosta. Siellä ei ole järjestysmiehiä, siellä ei ole alaikäisille anniskelukielltoa, eikä kiinnimenoaikoja. Sieltä valtio ei saa senttiäkään veroja eikä siellä ole työpaikkoja.”

Viime joulun ja uudenvuoden tienoilla oli esimerkiksi Helsingin salmisaareissa 500 nuorta kutsuttu sosiaalisessa mediassa tällaiseen tilaisuuteen ja Turussa 200. Se oli yökerhoilta pois. Varmaan Alkoltakin.

Kanttu vie keikkamuusikot ja taksit

”Vaikutuksia on edelleen taksielinkeinoon, hampurilaisravintoloihin, joista monet ovat laajentaneet aukiolonsa yöravintolasta tulevien hiukopalarpeisiin olemalla auki viiteen asti aamulla”, luettelee Lappi.

”Mutta merkittävin vaikutus olisi musiikin esittäjiin. Teoston mukaan 2012 Suomessa oli 54.000 elävän musiikin tapahtumaa joista 35.000 ravintoloissa. Muusikkojen liitto arvioi, että jatkoaikojen supistaminen poistaisi niistä 10-15.000 keikkaa. Se olisi kova isku suomalaiselle elävälle musiikille.”

Matkailuala: Ottakaa omat eväät kun tulette Suomeen

Kaupan sääntely, jossa on esitetty että perjantaina ja lauantaina kello 18 jälkeen ei saisi myydä olutta ja muita mietoja lainkaan, iskee Lapin mukaan liikenneasemasektoriin, joka on tärkeä matkailupalvelujen, myös ulkomaalaisten asiakkaiden palvelun tarjoaja.

Mara vastustaa kaupan sääntelyn tiukentamista muutenkin. Suomalaisen alkoholielinkeinon suurimmat uhan ovat alkoholin matkustajatuonti ja verkkokauppa, joka tulee kasvamaan selvästi.

”Vuokramökeillä käy paljon ulkomaalaisia asiakkaita. Heidän on jo nyt vaikea ymmärtää, miksi alkoholia ei saa kaupoista noin yleensä, kuten muissa maissa. Esimerkiksi venäläiset asiakkaat tulevat usein perjantai- tai lauantai-iltoina. Heidästä yli puolet tulee omalla autolla”, kertoo Lappi. ”Jos liikenneasemilta poistuu mahdollisuus myydä edes olutta 18 jälkeen, se heikentää kyllä meidän matkailuasemaa. Sitten venäläiset mökkeilijät toisivat oluen lisäksi muutkin elintarvikkeet tullessaan. Ja heillä on suuri asiakasmerkitys myös jatkossa, vaikka juuri nyt onkin huonommat näkymät Ukrainan kriisin takia.”

Raporttiin haastateltu professori Virén ekonomistina ihmettelee, onko lainsäätäjän tarkoitus tappaa paitsi ravintola-ala, myös turismi. Hinnat ovat järjetömät turistille ja sitten ei saisi edes kaupasta olutta.

”Näen itsekin Suomen turismin suurimpana ongelmana liian kalliit hinnat”, sanoo Lappi. ”Se ei johdu siitä että ala riistää ja rikastuu vaan kiinteistä kustannuksista. Jos otetaan ravintola-ateria, jossa on alkujuomaa ja viiniä, tilkka konjakkia kahvin kanssa, niin 27 % on hinnasta on erilaisia veroja. Hintakilpailukyky on muutenkin huono ja rappeutuu koko ajan.”

”Vuodesta 1997 jokainen vuosi on ollut alkoholin ravintolamyynnille huonompi kuin edellinen. Myydyn alkoholin litramäärä ja tulomäärä vähenee koko ajan, mutta en usko sen indikoivan kokonaiskulutusta koska Viron tuonti kasvaa. Ja verkkokauppa kasvaa, alkoholin verkkokauppa on kasvanut viime vuonna 100 %. Pimeä ravintolatoimintakin tulee lisääntymään”, Lappi ennustaa.

Veroasteet ja henkilöstökulujen osuus ovat toisenlaiset muissa maissa.

”Turismista Suomessa 70 % on kotimaan matkailua. 2007 lukien kotimaan majoitusmyynti on kasvanut alle 10 % ja matkailu Viroon YLI 50 %. Suomalaiseltaan eivät enää lisää matkustamista Suomessa. Kun perhe miettii lähtöä hiihtolomalle Lappiin, sen vaihtoehdot ovat lähteä kylpylään Viroon tai aurinkoon Thaimaahan tai Kreikkaan, Espanjaan tai Italiaan. Kaikki ulkomaiset suosikkohteet ovat matalan hintatason maita. Kaikissa on edullinen yritysverotus. Harmaa talous on laajaa. Jos Suomessa olisi näin, voitaisiin laskea YLI 30 % hintoja ilman että kate pienenesi. Tällaisista maista ihmisille tulee hintamielikuva, ja sen kanssa me kilpailemme”, Lappi manaa. Ja vaikka Suomen hinnat lasisivat 30 %, luetellut kilpailijamaat olisivat sittenkin halvempia.

”Kaikki Pohjoismaat ovat kalliita matkakohteita, mutta 2009 kun oli edellinen talouskriisi, venäläisten matkailu Suomeen aleni ja suuntautui Viroon. Kun Venäjän talous koheni, matkailu Suomeen kääntyi selvään kasvuun. Me kilpailemme venäläisistä turisteista lähimatkailussa Viron kanssa ja hintakilpailukyky on surkea. Eivät muutkaan ihmiset pitkän päälle suostu maksamaan tällaisia hintoja”, sanoo Lappi.

Miksi Happy Hour on Suomessa kielletty?

”Toivomme STM:ltä happy Hour – kiellon kumoamista”, sanoo Lappi. ”Aikaan tuli tarjousmyyntihinnoittelu, koska kaupat alkoivat käyttää olutta sisäänvetotuotteenaan. Sitten tehtiin kieltosäännökset vaikka ravintoloiden osalta ei mitään ongelmia ollut.”

”Ravintolat voisivat houkutella asiakkaita tulemaan lyhytaikaisilla tarjouksilla, jos Happy Hour olisi sallittu. Sinänsähän ravintolat eivät tietenkään pysty kilpailemaan hinnoilla, ei Viron kanssa eikä kauppojen kanssa. Ravintolannoksen hinnassahan vain 30 % on itse ainetta veroineen, muut kiinteät kustannukset ja palkat ovat valtaosa.”

Muitakin rajoituksia on uhatta. ”Varmaan sellaista sääntöä ei ole tulossakaan, että huvipuistojen ravintoloissa ei voisi anniskella, mutta lasten ja nuorten suojelemisella alkoholilta perusteltiin kahden huvipuiston anniskeluoikeuksien epäämistä, jotka jutut sitten voitimme korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Lasten ja nuorten suojeleminen alkoholihaitoilta on tärkeä tavoite. Ei kai kuitenkaan voi olla niin, että perheen vanhempien nauttima viini- tai olutlasillinen ruoan yhteydessä huvipuistojen ravintoloissa pitäisi kieltää tällä perusteella”, Lappi ihmettelee.

Verotus ampuu itseään polveen

”En tiedä mitä hallitus tulee loppujen lopuksi esittämään, mutta veronkorotukset koskevat kovasti. Kun oluttuopin hinta on ravintolassa 6,20 – 6,50 ja väkevän drinkin 7-9 euroa, on ihan selvä juttu että alkoholiannoksen hinta, jolla Virosta saa litran pullon, on kipurajalla”, sanoo Lappi.

”Jokainen veronkorotus johtaa alalla yhä huonompaan kehitykseen. Kustannuskehitys on muutenkin huono ja alkoholin tukkuhinta hinta on noussut esimerkiksi vuonna 2012 9,5 %.”

”Ei ole mitään sellaisia toimia näköpiirissä, joilla matkustajatuonti vähenisi. Kyllä se kasvaa. Jo viime vuonna alkoholiveron tuotto jäi 93 miljoonaa pienemmäksi kuin oli budjetoitu. Ja kun alkoholivero nousi tämän vuoden alusta lukien, niin matkustajatuonti jatkaa kasvuaan.”

”Laskelmat, joihin hallitus perustaa verotavoitteensa, eivät ole realistisia. Kun jo viime vuonna useiden perättäisten alkoholiverojen korotusten ja hintojen kallistumisenvuoksi jäätiin 93 miljoonaa odotetusta, ei ole mitään perustetta olettaa että verotuotto nyt kasvaisi. Ostovoima alenee tänä vuonna ja kunnat korottavat veroja. Sähköveron kiristys näkyy vasta tänä vuonna. Veikkaan että 2014 jäädään alkoholiverossa yli 100 miljoonaa alle budjetin. Lisätäänkö siis vielä veroja? Verotuksen kiristämällä tuhotaan työpaikkoja eikä verotuloja vain kerry. Valtio on ajanut itsensä umpikujaan.”

Poliisitarkastaja Jussi Huhtela, Poliisihallitus

Poliisitarkastaja Jussi Huhtela Poliisihallituksesta on työskennellyt myös komisariona Helsingin järjestyspoliisissa ja pohtii alkoholilain kokonaisuudistusta poliisin näkökulmasta.

Jos myynti pannaan poikki kello 18, juoko kansa vähemmän vai hamstraa enemmän? Huhtela ei tarkastele asiaa alkoholin käyttömäärästä käsin vaan sosiaalisesta vuorokausirytmistä.

”Käsitykseni on poliisikokemuksen perusteella sellainen, että kyllähän lainsäädännöllä voidaan ohjata ihmisten käyttäytymistä aika paljon. Jos vaikka tapahtuu paljon ryöstöjä, ja niistä aletaan antaa käräjäoikeudessa todella kovia rangaistuksia, se ei vähennä rikollisuutta. Se vähentää ryöstöjen määrää, mutta ryöstäjät vaihtavat alaa varkauksiin, murtoihin ja näpistykseen.”

”Jos pantaisiin se kello 18 myyntikielto, en usko että se poliisin näkökulmasta vähentäisi juontia. Se ohjaisi ensinnäkin ostamaan alkoholit aikaisemmin.”

**Poliisitarkastaja
Jussi Huhtela**

”Rangaistuksia muuttamalla pystytään muuttamaan rikollisuuden muotoa, sanotussa tapauksessa väkivaltaa vähentäen, jolloin yhteiskunnan turvallisuus paranee väkivaltarikollisuuden hieman vähentyessä. Ja sehän ei siis kuitenkaan lopu. Mutta kun rosvo tarvitsee rahansa jostain, hän suuntautuu lievemmäksi katsottuun rikollisuuteen”, kertoo Huhtela.

”Ajattelen alkoholilainsäädännöstä yhteiskunnallisesti ja sosiologisesti vähän samaan tyyliin.”

Aikarajoitukset loisivat rauhallisia tunteja

”Jos pantaisiin se kello 18 myyntikielto, en usko että se poliisin näkökulmasta vähentäisi juontia”, sanoo Huhtela. ”Se ohjaisi ensinnäkin ostamaan alkoholit aikaisemmin. Ja kyllä sillä voisi olla yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvä vaikutus siinä vaiheessa, että illan tunteina ei voisi enää käydä ostamassa lisää kannäämiseen kaupasta.”

”Samalla tavalla kuin ravintoloiden sulkemisella aikaisemmin voisi ohjata käyttäytymistä, tietynlaista rauhallisuutta se loisi tiettyihin tunteihin, kun tiedetään millaista suomalainen alkoholikulttuuri pohjimmiltaan on”, Huhtela arvioi.

Jos oluen saatavuutta vaikeutetaan, sitä laimennetaan tai ravintolamyyntiä lyhennetään, eikö käyttö voi muuttaa muotoaan muualle?

”Uskon niin että ravintoloiden sulkeminen aikaisemmin johtaa siihen, että ravintolaan mennään aikaisemmin kuten ennen vanhaan, ja sieltä tullaan aikaisemmin ulos”, sanoo Huhtela. Hän ei oleta, että sieltä tultaisiin ulos sen selvempinä kuin nytkään. Mutta hän ei myöskään usko, että sen jälkeen mentäi-

siin muualle kääntämään. ”Eihän ravintolassa käydä kääntämisen takia, jonka voi tehdä muualla halvemmalla, vaan seurustelemassa ihmisten kanssa ja luomassa sosiaalisia suhteita. Viina on vain mukana kuvioissa.”

Ei uhkaa ravintoloita eikä kauppaa

”Se on se ravintola-alan selitys, että jos ravintolat suljetaan aikaisemmin niin kansa kääntää muualla. Minä en usko siihen. Enkä usko että se tappaa ravintoloita, sinne mennään aikaisemmin.”

Ravintolamyynä on ollut alamäessä koko sen ajan kun sulkemisajat ovat olleet myöhäisimmillään. Ravintoloissa juotiin enemmän siihen aikaan kun ne menivät aikaisemmin kiinni. Nämä ravintola-alan itse keräämät faktat sopivat kielteittä yhteen Huhtelan käsityksen kanssa.

Huhtela uskoo myös ruokakauppojen saavan myydyksi oluensa vaikka myyntiaikaa leikataan. Tässä suhteessa kaupan keräämät faktat eivät sovi yhteen Huhtelan käsityksen kanssa, sillä pienten lähikauppojen hengissäolo perustuu ilmeisesti todellakin siihen, että niissä myydään olutta klo 21 saakka ja ruokaa vieläkin myöhempään, mutta se ruoka ei tuo katetta. Jos olut leikkautuu, leikkautuu ilmeisesti muukin myynti ja palvelu.

Viron tuonnin Huhtela ei usko vastaavaan myyntiin ruokakaupoissa. ”Sitä tuodaan nyt jo aika paljon lähinnä omaan käyttöön ja kavereille. Enpä tiedä vaikuttaisiko se myyntiajan lyhennys parina iltana siihen. Enpä oikein usko että Viron viinan varastointi sen takia kasvaa.” Tämä jäisi siis nähtäväksi.

Huhtela kannattaa aikarajoituksia, mutta ei selvästikään samoista syistä tai samoilla odotuksilla kuin STM:n muistio. ”Kysymys on siitä, että aukioloajoilla voi ohjata käyttäytymistä, eikä siitä että se vaikuttaisi kokonaisyntiin tai juomisen määrään”, sanoo Huhtela.

Huovisen keinot voivat toimia alkoholihaittojen vähentämisessä vaikka eivät kulutuksen

”Mitä helpommin alkoholia on saatavilla sitä helpompi sitä on käyttää. Kaikki keinot, joilla voi ohjata ihmisten käyttäytymistä vuorokausirytmensä puitteissa pienempään alkoholinkulutukseen niin että viimeiset juotaisiin aikaisemmin

kuin neljältä aamulla ja mentäisiin aikaisemmin nukkumaan, sillä on merkitystä”, sanoo Huhtela.

”Poliisityössä sen näkee katukuvassa. Kun ennen ravintolat menivät yhdeltä kiinni ja harvoilla oli jatkotuntia kahteen, keskusta oli kolmelta yöllä hiljainen”, Huhtela sanoo. ”Nykyään se ei hiljene missään vaiheessa. Neljän jälkeen on vielä yömäkkäriä ja aamureivitoimintaa ja kioskia, kaupunki pyörii koko ajan siinä ja päihteiden viihdekulutusta ja valvomista on saatavilla läpi yön. Kyllä se lisää alkoholin ja muiden aineiden viihdekulutusta ja lyhentää toipumisai-koja.”

”Jos yhteiskunnan vuorikausirytmistä säädetään sillä tavalla, että laillinen alkoholinmyynti loppuu tiettyyn kellonaikaan, syntyy rauhallisia tunteja. Väitän, että ei ihmiset lähde hirveällä lössillä toistensa kämppiin jatkamaan sen enempää kuin nytkään tai ennenkään. Sitä vain opitaan erilaiseen rytmiin.”

Entä tulisiko lestinheitto takaisin? ”Saattaisi hyvinkin näkyä sillä tavalla jonkin verran. Ehkä tässä tapauksessa Vironkin alkoholi voisi olla helpommin myytävänä. Joku perustaisi salakapakan. Mutta kyllä se jäisi marginaaliseksi.”

”Kaverin isä kertoi jutun ajalta, jolloin piti erikseen perustella miksi halusi nauttia alkoholia. Hän oli ravintolassa. Jos otti alkoholia, piti ottaa ruokaakin. Kaveri oli hakenut kaksi tuoppia ja kolmatta hakiessa tarjoilija sanoi, että nyt pitäisi ottaa kyllä yksi voileipäkin. Perusteluna oli, että pöydästä kuului jo nau-ruakin. Siihen aikaan yhteiskunnassa suhtauduttiin alkoholiin tällä tavalla ja se oli lestinheiton aikaa. En minä usko että siihen on paluuta”, Huhtela sanoo.

”Meillä on x-määrä päihteitä täällä, se on realiteetti, ja niiden kulutustapaa voidaan sitten ohjailta lainsäädännöllä”, sanoo Huhtela. Kulutustapaa, ei niin-kään määrää.

Alkoholi ja muu päihdekäyttö

Huumeet ovat kieltoain piirissä joka tapauksessa, lain toisella puolella. On olemassa sekakäyttäjiä. Jos alkoholin saantia hankaloitetaan, painottuisiko sekakäyttö enemmän huumeisiin?

”Ei se ole tavallisen ravintolankäyttäjän ongelma, suurin osa ei käytä muita päihteitä kuin alkoholia”, sanoo Huhtela. ”Suurin osa suhtautuu huumeisiin kielteisesti. Mutta nuorisolle pilvenpoltto ei ole mitään, ja yökahviloissa ja aa-

mureiveissä käydään juomassa vettä ja otetaan vessassa nappeja. Niissä piireissä huumeiden viihdekäyttö on tietenkin vahvasti läsnä. Mutta eivät useinkaan käytä sitten alkoholia ollenkaan.”

Alkoholin myyntirajoituksilla ei ole merkitystä niille, joiden päihteet ovat muita. Mutta aukioloajoilla sinänsä voi ollakin.

”Siellä päässä pitää miettiä, mikä rooli yökahviloilla on tässä päihdekulttuurissa”, neuvoo Huhtela. ”Ravintolanhan saa avata

kello 5 aamulla kunhan ei anniskele ennen kello 9. Voitaisiin miettiä, minkä takia kenenkään tarvitsee avata ravintolaa kello 5 aamulla.”

”Kun puututaan ravintolan aukioloaikaan loppupäässä, ehkä kannattaisi kiinnittää huomiota myös alkupäähän. Kun Helsingin keskusta on nyt 24/7 viihdekeskus, saataisiin siihen sitä normaalia yöaikaa, lepoaikaa enemmän”, sanoo Huhtela.

Joidenkin mielestä suurkaupungeissa, kuten New York tai Kööpenhamina, normaali oli se 24/7. Meidän normaali on ollut poikkeus. Huhtela korjaa käsitystä. ”Manhattanilla ei ole terasseja, kadulla ei juoda, anniskelun ikäraja on 21 vuotta. Lontoossa menevät pubit aikaisin kiinni, tavat ja normaalit vaihtelevat maasta toiseen.”

Nuorimpien ikäluokkien alkoholinkäyttö vähenee, onko se sitten euroasennetta, mutta ördääminen⁸ ei ole coolia. ”Näkyy se poliisin työssä sekin, mutta viinan käyttö on toisaalta ongelmaporukan osalta vaihtunut muuntohuumeisiin”, huomauttaa Huhtela. ”Ja heroiinikin on hävinnyt melkein kokonaan ja korvautunut subutexeillä. Ei semmoista entisajan pirinarkomaania näy katukuvassa enää tänä päivänä. Semmoinen huumeaalto on jo taittunut. Mutta toisaalta muuntohuumeet ovat tulleet vahvasti kuvaan ja ovat nuorempien suosiossa. Ne ovat trendikkäitä, eikä lainsäädäntö pysy kemiallisten muutosten mukana. Alkoholi on osittain korvautunut näillä.”

”Nuorten humalahakuisen juomisen vähentyminen on hyvä juttu, mutta se on kuitenkin suuntautunut muualle vähän niin kuin ryöstöririkoksista varkauksiin.”

”Muuntohuumeet ovat tulleet vahvasti kuvaan ja ovat nuorempien suosiossa. Ne ovat trendikkäitä, eikä lainsäädäntö pysy kemiallisten muutosten mukana. Alkoholi on osittain korvautunut näillä.”

Jussi Huhtela

⁸ Urbaani sanakirja: Ördätä = Olla tolkkottomassa kännissä, öristä ja puhua tai tehdä typerä.

”Mutta edelleen se on niin, että poliisin työssä viikonlopun aikana melkein kaikki pahoinpitelyt ja säilöönotot johtuvat alkoholista”, muistuttaa Huhtela. ”Selvää on, että yhteiskunnan rattaiden ja bisneksen pitää pyöriä ja ravintoloiden pitää pyöriä. Mutta saako sen hinta olla se, että tarvitaan armeija poliiseja pitämään järjestystä viikonloppuöinä ja tapahtuu 50 pahoinpitelyä, ja yön viimesisinäkin tunteina horjuu päihtyneitä taksijonossa. Minusta pitäisi olla rauhallisia hetkiä. Siihen voi päästä ohjaamalla sitä, mihin aikaan ihmiset alkoholin sa juovat.”

LIITTEET:**Liite I****Spekulatiivinen esimerkkilaskelma ehdotettujen muutosten seurauksista⁹**

Oletetaan, että STM:n myyntiaikarajoitukset ja veronkorotukset toteutetaan. Oletetaan STM:n alkoholihaittakulut 2 miljardia vuodessa todeksi, vaikka se on kiistanalainen ja sisältää myös jo nyt kieltolain alla olevien huumeiden haittakulut.

Oletetaan, että alkoholin *tilastoitu* kulutus laskee 10 % eli litran esitetyillä toimenpiteillä, kuten tavoite on. Oletetaan, että se jollakin aikavälillä pudottaa haittakuluja 10 % eli 200 miljoonaa, vaikka tätä ei voi perustaa laskelmiin. Joka tapauksessa säästö tulisi viipeellä.

Tilastoidun kulutuksen siirtyminen "tilastoimattomaan" Viron tuontiin tietenkin merkitsisi, että haittakuluista ei synnykään säästöjä, jos kulutus ja kulut ovat suorassa suhteessa kuten STM/THL väittää.

Kun alkoholin myynti vähenee Alkossa, vähittäiskaupassa ja ravintoloissa, verotuotto vähenee samassa suhteessa. Alkoholin verotuotto 2013 oli 1,38 miljardia euroa (93 miljoonaa alle budjetoidun kun veroa oli korotettu ja 45 miljoonaa alle 2012 tuoton). 10 % myynnin vähennys olisi 138 miljoonaa.

Oletetaan, että MaRa:n laskelman mukaan alalta häviää 3.000 työpaikkaa. Vähittäiskaupasta häviää 2.000 työpaikkaa. Yhteensä 5.000 työpaikkaa.

Keskipalkalla lisineen 2.000 menetetään palkkasumma 120 miljoonaa, josta veronsaajan menetys merkityksetön 24 miljoonaa (käytännössä vain kunnat). Mutta tilalle tulee työttömyysmenoja noin 100 miljoonaa.

Ravintoloiden menetetty liikevaihto on noin kolme kertaa palkkasumma eli 216 miljoonaa. ALV:n menetys on noin 50 miljoonaa jos keskimääräiseksi ALV:ksi lasketaan 22% (ruualla ALV on 14 % ja alkoholilla 24 %). Vähittäiskaupan menetetty liikevaihto on noin 12 kertaa palkkasumma eli 576 miljoonaa. Jos kaupan keskimääräiseksi ALV:ksi lasketaan 17 %, menetetty ALV on noin 97 miljoonaa.

Verotappio alkoholivero myynnin vähenemisestä	-138 M€
Verotappio ALV myynnin vähenemisestä	-147 M€
Työttömyysmenot	-100 M€
Kuntien veromenetykset	-24 M€
Julkisen talouden menetykset yhteensä	-409 M€
<i>Terveystalouden laskennallinen säästö jos kulutus ei siirtyisi tilastoimattomaan tuontialkoholiin</i>	200 M€
<i>Kokonaisvaikutus julkiseen taloustasapainoon edellisen toteutuessa</i>	-209 M€

⁹ Laatinut Newsbrokersin toimitus ja kommentoinut likko B. Voipio

Toteuttamalla STM:n ohjelman, julkinen sektori maksaa selkeästi yli 400 miljoonaa vuodessa mahdollisesta tulevaisuuden 200 miljoonan säästöstä, jota ei koskaan tule, jos kulutus siirtyy tilastoimattomaan tuontialkoholiin.

Lisämenoja aiheuttavat matkailu- ja ravintola-alan ja vähittäiskaupan supistumisen kerrannaisvaikutukset. Laman pienten katteiden oloissa ketjureaktio voi moninkertaistaa vaikutukset. Työttömien sairastuvuus on suuri ja siitä koituu kuluja. Osa heistä alkoholisoituu tai syrjäytyy.

Newsbrokers & hiljainen journalismi; riippumatonta faktaa tilaustyönä

Newsbrokers Oy on kansainvälisesti toimiva suomalainen informaatioyritys, joka kokoaa objektiivista ja verifioitavissa olevaa tietoa journalistisin työmenetelmin ja paketoii sen haluttuun muotoon helposti avautuvaksi kokonaisuudeksi.

Yrityksen keskeinen ja uniikki erikoisosaamisalue on hiljainen journalismi. Se eroaa perinteisestä journalismista vain siltä osin, että hiljainen journalismi tuottaa faktaa tilaajalle, ei suoraan julkisuuteen. On tilaajan ratkaistavissa, kuinka hankittua tietoa käytetään.

Newsbrokersin tärkeä palvelu on tuottaa journalistisin objektiivisuuskriteerein toimitettuja Silent Reportage™ eli Hiljainen reportaasi™ -raportteja. Ne ovat yrityksille ja organisaatioille tilauksesta toimitettuja riippumattomia ja luottamuksellisia raportteja, haastatteluja sekä artikkeleita.

Raporttien luonteeseen kuuluu, että niiden riippumattomuuden turvaamiseksi tilaajan osuus rajoittuu raportin aiheen, laajuuden ja käyttötarkoituksen määrittelyyn.

Tiukasti journalistisin perustein tuotetuilla Silent Reportage™ -raporteilla on useita erilaisia käyttötarkoituksia. Niillä voidaan puolueettomasti ulkopuolisin ammattijournalistien silmin, mutta ilman suoraa julkisuutta kartoittaa yrityksen tai sen kilpailijoiden tuotteiden ja palvelujen vahvuuksia ja heikkouksia, odotuksia ja uhkia olemassa olevan tai potentiaalisen asiakaskunnan tai muiden sidosryhmien piirissä.

Niillä voidaan hankkia tietoa liiketoimintaympäristön muutoksista sekä uusien tuotteiden ja palvelujen suunnittelun kannalta oleellista vertailutietoa niin kotimaasta kuin ulkomailta. Hiljaisen reportaasin™ antamaa uutta tietoa voidaan käyttää mm. markkinatutkimusten ja mielipidetiedustelujen suunnittelun pohja-aineistona.

Reportaasien sisältöjä voidaan lisäksi hyödyntää organisaatioviestinnän medialle antamana tausta-aineistona tai herätteenä medioiden omaan uutisointiin. Myös toimittamamme referenssiraportit ovat aidosti verifioitavissa olevaan todellisuuteen perustuvia dokumentteja.

Edelleen raporteilla voidaan antaa päätöksentekijöille helposti avautuvaa, ajantasaista ja objektiivista taustatietoa ratkaisujen tueksi.

Silent Reportage™ ja Hiljainen reportaasi™ ovat Newsbrokers Oy:n tavaramerkkejä.

www.newsbrokers.fi

NEWSBROKERS OY
Fredrikinkatu 61 A, 6. krs, 00100 HELSINKI
Puhelin: 040-5022241
mail@newsbrokers.fi